การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กัญญารัตน์ พันธ์สวัสดิ์*[1]
Kanyaratsomoo@gmail.com*

ส่งบทความ 18 กรกฎาคม 2569 แก้ไข 16 กันยายน 2569 ตอบรับ 15 กันยายน 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ วิชาเศรษฐศาสตร์ 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์และความพึงพอใจของนักเรียน ตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/12 โรงเรียนพิบูลมังสาหาร จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ CESEP แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และแบบสอบถามความพึงพอใจวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติของคะแนนผลต่าง และเปรียบเทียบทักษะชีวิตก่อนและหลังการใช้รูปแบบโดยใช้สถิติ Paired Samples t-test เมื่อข้อมูลเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น หรือ Wilcoxon Signed-Rank Test เมื่อข้อมูลไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนต้องการการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงและการลงมือปฏิบัติ เพื่อประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน ขณะที่ครูเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ยังเน้นการบรรยาย ขาดรูปแบบที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง จึงมีความต้องการรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนชัดเจนและสามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นระบบ

2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการและแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3) กระบวนการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ CESEP (3.1) ขั้นสร้างประสบการณ์จริง (3.2) ขั้นขยายและสร้างองค์ความรู้ (3.3) ขั้นบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (3.4) ขั้นทดลองและปฏิบัติ และ (3.5) ขั้นนำเสนอและประเมินผล (4) การประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.47, S.D.=0.57)

3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.10/83.43 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด และนักเรียนมีทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ

4) นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยรวมมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดี ($\overline{X}$ =2.82, S.D.=.079) ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.46, S.D.=0.55)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, การเรียนรู้เชิงประสบการณ์, ทฤษฎีการสร้างความรู้, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ

[1] โรงเรียนพิบูลมังสาหาร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

The Development of an Economics Learning Management Model Using Experiential Learning and Constructivist Theory Integrated with the Sufficiency Economy Philosophy to Enhance Life Skills Based on the Sufficiency Economy Philosophy for Grade 7 Students

Kanyarat Pansawat*
Kanyaratsomoo@gmail.com*

Received: July 16, 2026 Revised: September 16, 2026 Accepted: September 18, 2026

Abstract

This research aimed to: (1) investigate the current conditions, problems, and needs regarding economics learning management; (2) develop an economics learning management model using experiential learning and constructivist theory integrated with the Sufficiency Economy Philosophy; (3) implement the developed economics learning management model; and (4) evaluate the desirable characteristics and satisfaction of students. The sample consisted of 35 Grade 7 students from Class 1/12 at Phibun Mangsahan School, Phibun Mangsahan District, Ubon Ratchathani Province, during the first semester of the 2025 academic year. The research instruments included the learning management model using the CESEP Model, lesson plans, a life skills assessment based on the Sufficiency Economy Philosophy, a learning achievement test, a desirable characteristics assessment form, and a student satisfaction questionnaire. The data were analyzed using the mean, standard deviation, and t-test.

The research findings were as follows:

(1) Students expressed a need for learning activities connected to real-life situations and hands-on practice to enable them to apply the Sufficiency Economy Philosophy in their daily lives. Teachers reported that current instruction primarily relied on lectures and lacked a systematic model that promoted analytical thinking, decision-making, and experiential learning. Therefore, a learning management model with clear and systematic procedures was needed.

(2) The developed learning management model consisted of four components: principles and concepts, objectives, the CESEP learning process, and model evaluation. The CESEP learning process comprised five stages: Concrete Experience, Elaboration of Knowledge, Sufficiency Integration, Experimentation, and Presentation and Evaluation. The overall appropriateness of the model was rated at a high level ($\overline{X}$ =4.47, S.D.=0.57).

(3) The efficiency of the learning management model was 87.10/83.43, which met the established criterion of 80/80. The students' life skills based on the Sufficiency Economy Philosophy after the implementation were significantly higher than before the implementation at the .05 level.

(4) The students' overall desirable characteristics were rated at a good level ($\overline{X}$ =2.82, S.D.= 0.79), while their overall satisfaction with the learning management model was rated at the highest level ($\overline{X}$ =4.46, S.D.= 0.55).

Keywords: Learning Management, Experiential Learning, Constructivist Theory, Sufficiency Economy Philosophy

* Corresponding Author
[1]Phibunmangsahan School, under the Ubon Ratchathani Provincial Administrative Organization,

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และยกระดับคุณภาพของประเทศ โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 ที่การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และการสื่อสารเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาไม่เพียงด้านความรู้ทางวิชาการ แต่ต้องมี ทักษะชีวิต ที่ช่วยให้สามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ คิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหา จัดการตนเอง สื่อสาร ทำงานร่วมกับผู้อื่น และประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงานของผู้เรียน โดยชี้ให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของโลกส่งผลให้ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทั้งความรู้ ความสามารถในการคิด การจัดการตนเอง การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง ขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทยและมูลนิธิไร้ท์ ทู เพลย์ (2560) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งให้สถานศึกษาบูรณาการการพัฒนาทักษะชีวิตเข้าสู่การเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น ทักษะชีวิตจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเปลี่ยนความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาไปสู่การคิด การตัดสินใจ และการปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เรียนยังขาดทักษะชีวิตที่จำเป็นในการนำความรู้ไปใช้คิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาและดำเนินชีวิตในสถานการณ์จริง เมื่อพิจารณาข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับประเทศ พบว่านักเรียนไทยยังมีข้อจำกัดด้านสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ความรู้และการแก้ปัญหาในชีวิตจริง ผลการประเมิน PISA 2022 ซึ่งมุ่งประเมินความสามารถของนักเรียนในการนำความรู้และทักษะไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ 394 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 409 คะแนน และด้านการอ่าน 379 คะแนน ขณะที่ค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD เท่ากับ 472, 485 และ 476 คะแนน ตามลำดับ และผลการประเมินทั้งสามด้านของนักเรียนไทยลดลงจาก PISA 2018 (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2567) ผลดังกล่าวแม้มิได้เป็นการวัดทักษะชีวิตโดยตรง แต่สะท้อนข้อจำกัดในการใช้ความรู้ การคิดวิเคราะห์ การให้เหตุผล การตัดสินใจ และการจัดการกับสถานการณ์ที่มีความซับซ้อน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของทักษะชีวิต

เมื่อพิจารณาในระดับพื้นที่ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบปัญหาด้านคุณภาพการเรียนรู้ในลักษณะเดียวกัน โดยข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2566 รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจังหวัดอุบลราชธานีต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทุกกลุ่มสาระที่เข้ารับการทดสอบ โดยมีคะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทย 49.07 คะแนน ขณะที่ระดับประเทศ 52.95 คะแนน วิชาภาษาอังกฤษ 28.97 คะแนน ขณะที่ระดับประเทศ 32.05 คะแนน วิชาคณิตศาสตร์ 22.58 คะแนน ขณะที่ระดับประเทศ 24.39 คะแนน และวิชาวิทยาศาสตร์ 31.59 คะแนน ขณะที่ระดับประเทศ 33.32 คะแนน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี, 2566) ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานียังมีข้อจำกัดด้านผลลัพธ์การเรียนรู้และความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการคิด การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสถานการณ์จริง นอกจากนี้ ข้อมูลการติดตามความก้าวหน้าด้านการศึกษาระดับประเทศยังพบว่า สัดส่วนนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีผลการทดสอบ O-NET ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไปใน 4 วิชาหลักมีเพียงร้อยละ 23.32 ขณะที่ภาพรวมประเทศอยู่ที่ร้อยละ 27.65 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนว่าผู้เรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังมีข้อจำกัดด้านการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ความรู้ซึ่งสัมพันธ์กับความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา และการตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของทักษะชีวิต ซึ่งทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความสามารถดังกล่าวเป็นประเด็นที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา และมีปัจจัยหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน (ชลณา ทัศมาลี และคณะ, 2559)

เมื่อพิจารณาร่วมกับผลการประเมินระดับชาติ จึงเห็นได้ว่าการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนมิใช่เพียงประเด็นเฉพาะบุคคลหรือเฉพาะรายวิชา แต่เป็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ สำหรับระดับโรงเรียน จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้เบื้องต้นของผู้วิจัย โดยการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การตรวจผลงานและภาระงาน ตลอดจนการสนทนากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผู้เรียนจำนวนหนึ่งยังสามารถเรียนรู้และอธิบายเนื้อหาทางเศรษฐศาสตร์ในระดับความรู้ความจำได้ แต่เมื่อเผชิญสถานการณ์ที่ต้องนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เช่น การเลือกซื้อสินค้าอย่างมีเหตุผลการวางแผนการใช้จ่าย การออม การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การพิจารณาความจำเป็นกับความต้องการ ตลอดจนการตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัวและส่วนรวม ผู้เรียนยังไม่สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ เชื่อมโยงเหตุผล และเลือกแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ในการตอบคำถามหรืออภิปรายสถานการณ์ ผู้เรียนส่วนหนึ่งยังให้คำตอบตามเนื้อหาที่จดจำจากหนังสือเรียนมากกว่าการนำหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันมาประกอบการตัดสินใจ ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นช่องว่างระหว่าง “การรู้หลักการ” กับ “การนำหลักการไปใช้” และแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนยังจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา ทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างเป็นระบบ

วิชาเศรษฐศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์โดยตรงกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการเลือกใช้ทรัพยากร การบริโภค การออม การวางแผน การใช้จ่าย การตัดสินใจ และการดำรงชีวิตภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะตัวชี้วัดระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มุ่งให้ผู้เรียนเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต การจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์จึงควรพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวพ้นจากการจดจำเนื้อหาไปสู่การคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหา และปฏิบัติจริงตามหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม เมื่อทบทวน นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมาสำหรับสาระเศรษฐศาสตร์และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ามีการพัฒนานวัตกรรมหลายรูปแบบ ตัวอย่าง เช่น อมรรัตน์ สิงห์โท และอรัญ ซุยกระเดื่อง (2564) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานรายวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมมีประสิทธิภาพ 84.42/81.05 และผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อมา ธิติมา ธาระพันธ์ และทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ (2567) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ปัญหาเป็นฐานในสาระเศรษฐศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหา ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมมีประสิทธิภาพ 85.73/87.17 และผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์กับความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นอกจากนี้ สุพิชญ์ชญา เยี่ยงวิญญู (2560) ได้นำการเรียนรู้แบบโครงงานคุณธรรมมาใช้กับเรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 85.30/84.10 ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงขึ้น และพฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้เรียนอยู่ในระดับดี ขณะที่ บำรุง ชำนาญเรือ (2565) ใช้การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งเพื่อพัฒนาทักษะการตัดสินใจบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ทักษะการตัดสินใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นวัตกรรมเดิมมีคุณค่าและสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ แต่ส่วนใหญ่ยังมุ่งผลลัพธ์เฉพาะด้าน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ หรือพฤติกรรมการใช้จ่าย ขณะที่ทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะเป็นความสามารถเชิงบูรณาการ ซึ่งผู้เรียนต้องสามารถนำความรู้ไปใช้คิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหา และเลือกแนวทางดำเนินชีวิตโดยพิจารณาความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมประกอบการตัดสินใจ การพัฒนาทักษะดังกล่าวจึงควรอาศัยกระบวนการ

เรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เผชิญประสบการณ์จริง สะท้อนคิดจากประสบการณ์ สร้างความรู้ด้วยตนเอง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตัดสินใจ และทดลองนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ มิใช่เพียงเรียนรู้หรือฝึกทักษะแยกออกเป็นรายด้าน

แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ของ Kolb (1984) จึงมีความเหมาะสมต่อการแก้ปัญหาดังกล่าว เนื่องจากอธิบายว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องผ่านวงจร 4 ขั้น ได้แก่ ประสบการณ์ตรง (Concrete Experience) การสังเกตและสะท้อนคิด (Reflective Observation) การสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) และการทดลองปฏิบัติ (Active Experimentation) ทำให้ผู้เรียนไม่ได้เป็นเพียงผู้รับความรู้ แต่สามารถนำประสบการณ์มาวิเคราะห์ สร้างความหมาย และนำความรู้กลับไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) ที่มองว่าผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ ผ่านการคิด การตั้งคำถาม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการแก้ปัญหา เมื่อบูรณาการการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วยความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม จะทำให้การเรียนรู้มิได้หยุดอยู่เพียงการสร้างความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ แต่ช่วยให้ผู้เรียนมีกรอบคิดสำหรับพิจารณาทางเลือก ตัดสินใจ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ดังนั้น การนำการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ทฤษฎีการสร้างความรู้ และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาสังเคราะห์และบูรณาการให้เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้เดียวกันอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์และประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ได้สะท้อนและวิเคราะห์ประสบการณ์สร้างองค์ความรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นกรอบในการคิดและตัดสินใจ และนำความรู้กลับไปทดลองใช้กับสถานการณ์ใหม่ ทั้งนี้ มิได้กำหนดผลลัพธ์เพียงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์หรือความสามารถในการแก้ปัญหาแยกเป็นรายด้าน แต่กำหนด “ทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นผลลัพธ์หลักของรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้ ความคิด การตัดสินใจ และการปฏิบัติในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์กับประสบการณ์ในชีวิตจริง สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง คิดและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ตลอดจนนำหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันภายใต้เงื่อนไขความรู้และคุณธรรมไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎี การสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. เพื่อประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์และความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ โดยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้จาก 2 แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย

1. แหล่งข้อมูลด้านเอกสาร ได้แก่ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร หนังสือ ตำรา เอกสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และวารสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ทฤษฎีการสร้างความรู้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. แหล่งข้อมูลด้านบุคคล ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพิบูลมังสาหาร อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 5 ห้องเรียน รวม 210 คน ซึ่งเป็นห้องเรียน ที่ผู้วิจัยและครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนพิบูลมังสาหาร อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 20 คน รับผิดชอบจัดการเรียนการสอน

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้จากการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วจัดทำร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ก่อนนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งคัดเลือกโดยวิธีการเลือกแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) เนื่องจากการพิจารณารูปแบบจำเป็นต้องอาศัยผู้มีความรู้และประสบการณ์เฉพาะด้าน โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิให้ครอบคลุมด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือทักษะชีวิต จากนั้นเริ่มต้นจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ และขอให้แนะนำผู้ทรงคุณวุฒิรายอื่นที่มีความเชี่ยวชาญตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ได้รับการแนะนำก่อนติดต่อเชิญเข้าร่วมการวิจัย และดำเนินการต่อเนื่องในลักษณะลูกโซ่จนได้ผู้ทรงคุณวุฒิครบ 5 ท่าน แล้วจึงดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อพิจารณาองค์ประกอบ ความสอดคล้อง ความเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบ

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพิบูลมังสาหาร อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โดยประชากรเป็นนักเรียนจำนวน 16 ห้องเรียน รวม 724 คน และตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/12 จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เนื่องจากเป็นห้องเรียนที่มีนักเรียนคละความสามารถทั้งระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน อันสะท้อนสภาพจริงของผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด เก็บรวบรวมคะแนนระหว่างเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียนเพื่อใช้ในการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบตามเกณฑ์ E_1/E_2 และประเมินทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังการใช้รูปแบบ ซึ่งเป็นตัวแปรตามหลักของการวิจัย

ระยะที่ 4 การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์และความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภายหลังเสร็จสิ้นการทดลองใช้ โดยตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/12 โรงเรียนพิบูลมังสาหาร จำนวน 35 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเดียวกับที่ใช้ในการทดลองรูปแบบ ผู้วิจัยประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนใน 5 ด้าน ได้แก่ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน ซื่อสัตย์สุจริต และอยู่อย่างพอเพียง พร้อมทั้งศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น เพื่อนำผลการประเมินมาใช้พิจารณาคุณภาพ ความเหมาะสม และประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แบบแผนที่ใช้กำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดหลักการ ทฤษฎี แนวคิด รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับแล้วว่ามีประสิทธิภาพที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักการและแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ กระบวนการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2. การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง การลงมือปฏิบัติจริง และการสะท้อนคิดเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองตามหลักของทฤษฎีการสร้างความรู้ พร้อมทั้งเชื่อมโยงเนื้อหาทางเศรษฐศาสตร์กับหลักคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด การตัดสินใจ และการดำรงชีวิตอย่างสมดุลและมีคุณธรรม

3. ทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล รอบคอบและมีวิจารณญาณ เพื่อใช้ในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิตประจำวันตามหลักของความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน โดยอาศัยความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินทักษะการคิดและการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้และความเข้าใจของนักเรียนในเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์ภายหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยนำคะแนนที่ได้มาใช้เป็นคะแนนหลังเรียนสำหรับการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบในส่วนของ E_2

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะของผู้เรียนที่สังคมต้องการให้เกิดขึ้น ซึ่งประกอบด้วยมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน ซื่อสัตย์สุจริต และอยู่อย่างพอเพียง อันส่งผลให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีความรับผิดชอบ ทั้งต่อตนเองและส่วนรวม

6. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยพิจารณาทั้งด้านเนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ บรรยากาศในชั้นเรียน และประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ สามารถวัดได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างและตรวจสอบคุณภาพแล้ว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่มุ่งพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้และตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบอย่างเป็นระบบ โดยดำเนินการวิจัย 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ระยะนี้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่สะท้อนสภาพการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) หลักสูตรสถานศึกษา หนังสือ ตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ทฤษฎีการสร้างความรู้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และทักษะชีวิต นอกจากนี้ ยังเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 20 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 210 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80–1.00 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ นำผลการศึกษาจากระยะที่ 1 มาสังเคราะห์ร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกสภาพการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบวัดทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเครื่องมือที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้และเอกสารประกอบเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน โดยวิธีการเลือกแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) เนื่องจากการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยผู้วิจัยเริ่มต้นจากการกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้หรือการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือการพัฒนาทักษะชีวิต โดยต้องมีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับสาขาที่เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยเริ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ จำนวน 1 ท่าน และขอให้แนะนำผู้ทรงคุณวุฒิรายอื่นที่มีความเชี่ยวชาญตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ได้รับการแนะนำก่อนติดต่อขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมการวิจัย และดำเนินการในลักษณะเดียวกันต่อเนื่องเป็นลูกโซ่จนได้ผู้ทรงคุณวุฒิครบจำนวน 5 ท่าน โดยคำนึงถึงความครอบคลุมของความเชี่ยวชาญที่จำเป็นต่อการพิจารณารูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ได้ค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.55-0.79 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.21-0.55 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 3) แบบวัดทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้ค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.48-0.79 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.21-0.76 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 4) แบบประเมินเอกสารประกอบรูปแบบ 4.1) แบบประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้ค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00 4.2) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ได้ค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00 และ 4.3) แบบบันทึกสภาพการจัดการเรียนรู้ ได้ค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00 หลังจากนั้นจึงเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อพิจารณาองค์ประกอบ กระบวนการ ความสอดคล้อง และความเหมาะสมของรูปแบบ พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงรูปแบบก่อนนำไปใช้จริง

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เมื่อปรับปรุงรูปแบบเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำรูปแบบไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/12 โรงเรียนพิบูลมังสาหาร จำนวน 35 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้การทดลองแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest–Posttest Design) ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น เก็บรวบรวมคะแนนระหว่างเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียนเพื่อใช้ในการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบตามเกณฑ์ E_1/E_2 และประเมินทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังการใช้รูปแบบ วิเคราะห์คะแนนทักษะชีวิตตามหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังการใช้รูปแบบ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติของคะแนนผลต่างระหว่างคะแนนหลังและก่อนการใช้รูปแบบด้วยสถิติ Shapiro–Wilk หากคะแนนผลต่างมีการแจกแจงแบบปกติ ($p > .05$) ใช้การทดสอบ Paired Samples t-test และหากคะแนนผลต่างไม่มีการแจกแจงแบบปกติ ($p < .05$) ใช้ Wilcoxon Signed-Rank Test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05

ระยะที่ 4 การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์และความพึงพอใจ ภายหลังการทดลองใช้รูปแบบ ผู้วิจัยประเมินผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์และความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินและแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นนักเรียนกลุ่มเดียวกับที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 35 คน ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อสรุปคุณภาพและความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้น

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจด้านเศรษฐศาสตร์ ควบคู่กับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญ ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร การใช้ทักษะชีวิต และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Joyce, Weil และ Calhoun (2015) ร่วมกับแนวคิดของบุญเลี้ยง ทุมทอง (2556) และทิศนา แขมมณี (2561) จนได้องค์ประกอบของรูปแบบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการและแนวคิดของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ (4) การประเมินรูปแบบ พร้อมทั้งสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็น CESEP ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสร้างประสบการณ์จริง (Concrete Experience) ขั้นขยายและสร้างองค์ความรู้ (Elaboration of Knowledge) ขั้นบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Integration) ขั้นทดลองและปฏิบัติ (Experiment and Practice) และขั้นนำเสนอและประเมินผล (Presentation and Evaluation) นอกจากนี้ ยังสังเคราะห์แนวคิดด้านการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ทฤษฎีการสร้างความรู้ และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อใช้เป็นฐานในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการดำรงชีวิตอย่างพอเพียงของผู้เรียน ส่วนผลการสำรวจความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 210 คน พบว่า นักเรียนสนใจเรียนรู้เรื่อง การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน มากที่สุด (ร้อยละ 23.33) รองลงมา คือ การบริโภคอย่างรู้เท่าทันและคุ้มค่า (ร้อยละ 20.48) นักเรียนต้องการเรียนรู้ผ่าน สถานการณ์หรือปัญหาในชีวิตจริงมากที่สุด (ร้อยละ 25.71) และต้องการให้วิชาเศรษฐศาสตร์ช่วยพัฒนา การคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจ (ร้อยละ 24.29) รวมทั้งต้องการใช้ กรณีศึกษาจากสถานการณ์จริง เป็นสื่อการเรียนรู้ (ร้อยละ 21.43) และต้องการให้ประเมินผลจากการปฏิบัติกิจกรรมจริง มากที่สุด (ร้อยละ 25.24) ขณะที่ผลการสัมภาษณ์ครูผู้สอน จำนวน 20 คน สะท้อนว่า การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันยังเน้นการบรรยายและการใช้ใบงาน ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์จริงค่อนข้างน้อย ครูจึงมีความต้องการรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนชัดเจน สามารถส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ การคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนมีสื่อ แหล่งเรียนรู้ และการวัดประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและสถานศึกษา

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ

จากระยะที่ 1 มาสังเคราะห์ร่วมกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ทฤษฎีการสร้างความรู้ และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

2.1 หลักการและแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ หลักการและแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบ

2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ ส่วนที่ระบุถึงความคาดหวังหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

2.3 กระบวนการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ ขั้นตอน วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน หรือมีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอน และเทคนิคการสอนต่าง ๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนเกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ CESEP Model ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

2.3.1 ขั้นสร้างประสบการณ์จริง (C: Concrete Experience) คือ ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากกิจกรรมหรือสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ เช่น การจำลองตลาด การวิเคราะห์ปัญหาความขาดแคลน หรือ การสังเกตพฤติกรรมผู้บริโภค เพื่อให้เกิดความเข้าใจเบื้องต้นในบริบทจริงของปัญหา

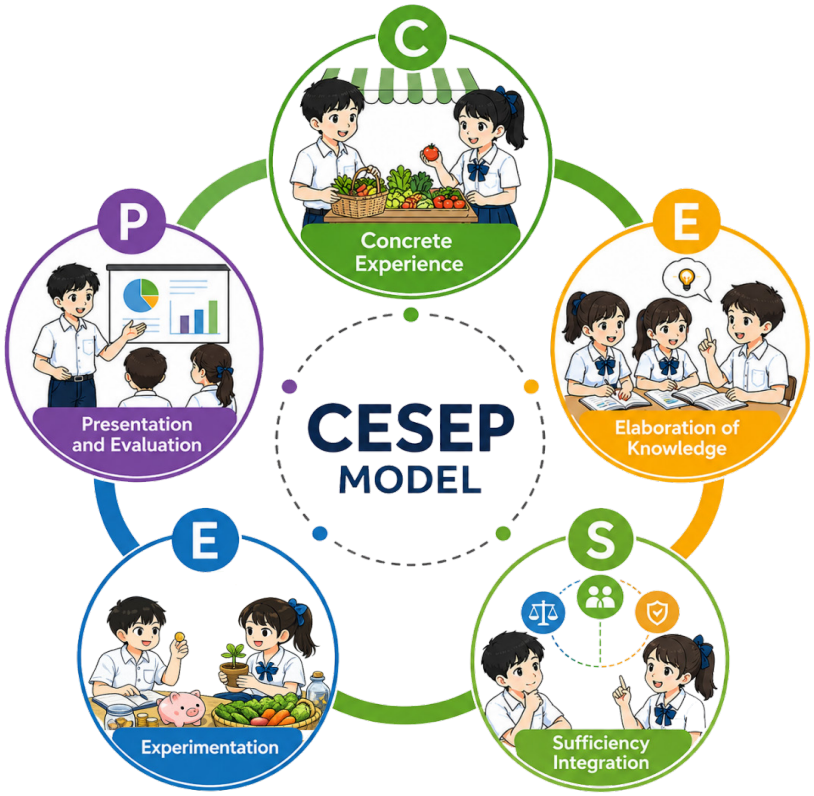
2.3.2 ขั้นขยายและสร้างองค์ความรู้ (E: Elaboration of Knowledge) คือ ผู้เรียนสะท้อนคิดจากประสบการณ์ แล้วร่วมกันอภิปราย ตั้งคำถาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ เช่น ความต้องการ การตัดสินใจ และทรัพยากรจำกัด

2.3.3 ขั้นบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (S: Sufficiency Integration) คือ ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ทางเศรษฐศาสตร์กับหลักของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน พร้อมทั้งฝึกตัดสินใจบนพื้นฐานของความรู้และคุณธรรม

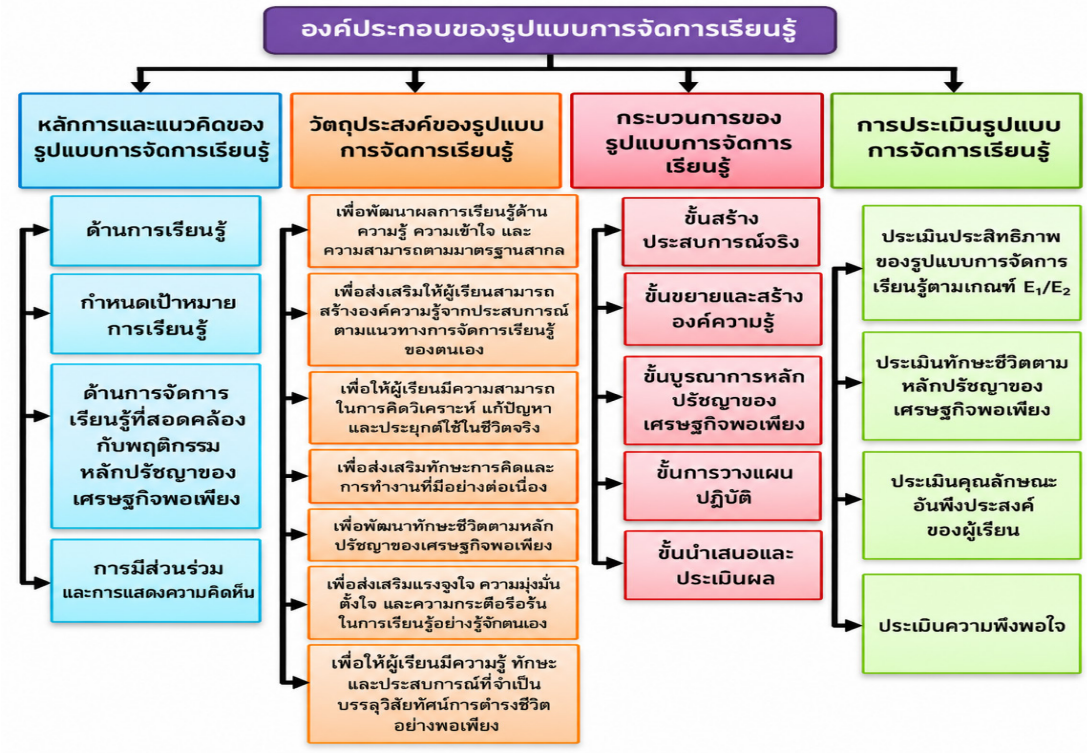
2.3.4 ขั้นทดลองและปฏิบัติ (E: Experimentation) คือ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง เช่น การทดลองวางแผนรายรับ–รายจ่าย การจำลองการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า หรือ การจัดทำโครงงานย่อย เพื่อทดสอบและประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้เรียนรู้

2.3.5 ขั้นนำเสนอและประเมินผล (P: Presentation and Evaluation) คือ ผู้เรียนนำเสนอผลการเรียนรู้ แนวคิด หรือข้อค้นพบต่อเพื่อนและครู พร้อมรับการสะท้อนคิด และการประเมินผล เพื่อพัฒนาความเข้าใจและต่อยอดการนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวันอย่างพอเพียง

2.4 การประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ การทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นตามแบบแผนที่ออกแบบไว้ เพื่อสังเกต รวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พร้อมกับสรุปข้อมูลความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เห็นว่าสำคัญต่อรูปแบบและการนำรูปแบบไปใช้ต่อไป

ภาพที่ 2 กระบวนการ CESEP Model

ภาพที่ 3 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.47, S.D.=0.52) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความสำคัญและความเป็นมาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้			
1.1 ความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้มีสาระสำคัญและเหมาะสม	4.55	0.58	มากที่สุด
1.2 ความสมเหตุสมผลในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้	4.48	0.60	มากที่สุด
1.3 การเรียบเรียงความเป็นมาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้การใช้ภาษาที่เหมาะสมและชัดเจน	4.53	0.54	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.52**	**0.57**	**มากที่สุด**
2. แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้			
2.1 แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.60	0.55	มากที่สุด
2.2 การบรรยายแนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความชัดเจนและต่อเนื่อง	4.55	0.57	มากที่สุด
2.3 การใช้ภาษาในการอธิบายเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีถูกหลักวิชาการ	4.52	0.59	มากที่สุด
2.4 แนวคิด ทฤษฎีมีแหล่งอ้างอิงที่ชัดเจน	4.58	0.50	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.56**	**0.55**	**มากที่สุด**
3. การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในภาพรวม			
3.1 การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความสมบูรณ์ ครอบคลุมความต้องการและความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ที่ดี	4.62	0.50	มากที่สุด
3.2 องค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์สอดคล้องส่งเสริมซึ่งกันและกัน	4.58	0.55	มากที่สุด
3.3 การเรียงลำดับขององค์ประกอบในรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมเข้าใจง่าย	4.60	0.53	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.60**	**0.53**	**มากที่สุด**
4. องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้			
4.1 หลักการและแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้			
4.1.1 มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกระบวนการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	4.68	0.48	มากที่สุด
4.1.2 มีหลักการและแนวคิดสามารถแสดงจุดเน้นของการจัดการเรียนรู้ได้	4.64	0.50	มากที่สุด
4.1.3 มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
4.1.4 หลักการมีความเหมาะสมในการนำไปใช้เป็นกรอบในการกำหนดสาระและวิธีการในองค์ประกอบอื่น ๆ ได้	4.66	0.49	มากที่สุด
4.1.5 การเรียบเรียงถ้อยคำและการใช้ภาษามีความเหมาะสมและเข้าใจง่าย	4.58	0.57	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.63**	**0.52**	**มากที่สุด**
4.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้			
4.2.1 มีความสอดคล้องกับหลักการและแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	4.50	0.61	มาก
4.2.2 มีความชัดเจนสามารถแสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นต่อผู้เรียน	4.45	0.66	มาก
4.2.3 วัตถุประสงค์มีความเหมาะสมและเป็นไปได้	4.55	0.60	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.50**	**0.62**	**มาก**
4.3 กระบวนการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้			
4.3.1 มีความสอดคล้องกับหลักการและแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	4.48	0.65	มากที่สุด
4.3.2 มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	4.50	0.61	มาก
4.3.3 เรียงลำดับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมเข้าใจง่าย	4.43	0.69	มาก

4.3.4 กระบวนการ CESEP Model มีความสัมพันธ์ ชัดเจน และต่อเนื่อง	4.55	0.60	มากที่สุด
4.3.5 ส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.52	0.62	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.50**	**0.63**	**มาก**
4.4 การประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้			
4.4.1 มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	4.42	0.57	มากที่สุด
4.4.2 มีความสอดคล้องกับกระบวนการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	4.47	0.55	มากที่สุด
4.4.3 มีความถูกต้อง ชัดเจนและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้	4.49	0.53	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.49**	**0.63**	**มาก**
รวมเฉลี่ยทุกรายการ	**4.47**	**0.57**	**มาก**

3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นกับนักเรียนที่เป็นตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/12 โรงเรียนพิบูลมังสาหาร จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 35 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

3.1 ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.10/83.43 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 87.10 และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 83.43 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง

รายการ	จำนวนนักเรียน (n)	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ร้อยละ	ค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2)
คะแนนระหว่างเรียน	35	280	243.88	87.10	87.10/83.58
คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน	35	30	25.03	83.43	

3.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนและได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ก่อนการเปรียบเทียบคะแนนทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังการใช้รูปแบบ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติของคะแนนผลต่างระหว่างคะแนนหลังและก่อนการใช้รูปแบบด้วยสถิติ Shapiro–Wilk พบว่า คะแนนผลต่างมีการแจกแจงแบบปกติ ($p > .05$) จึงใช้การทดสอบ Paired Samples t-test ในการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการใช้รูปแบบ ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้

การวัดทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	n	คะแนนเต็ม	$\overline{X}$	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	35	30	16.54	2.02	22.30	.000*
หลังเรียน	35	30	24.66	1.61		

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์และความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

4.1 ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์และความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า โดยรวมมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดี ดี ($\overline{X}$ =2.82, S.D.=.079) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์	$\overline{X}$	S.D.	
มีวินัย	2.98	.044	ดี
ใฝ่เรียนรู้	2.67	.239	ดี
มุ่งมั่นในการทำงาน	2.92	.091	ดี
ซื่อสัตย์สุจริต	2.70	.136	ดี
อยู่อย่างพอเพียง	2.81	.239	ดี
รวม	**2.82**	**.079**	ดี

4.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า โดยรวม นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.46, S.D.=0.55) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียน

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	
1. กิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจและเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์	4.13	0.53	มาก
2. กิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงจากประสบการณ์	4.04	0.46	มาก
3. นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนอย่างอิสระ	4.33	0.56	มาก
4. การจัดกิจกรรมช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้และค้นพบคำตอบด้วยตนเอง	4.46	0.54	มาก
5. ครูอธิบายเนื้อหาและขั้นตอนการเรียนรู้ได้ชัดเจน เข้าใจง่าย	4.71	0.46	มากที่สุด
6. ครูให้คำแนะนำ ดูแล และกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	3.98	0.56	มาก
7. การเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผลก่อนตัดสินใจ	4.52	0.50	มากที่สุด
8. การเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนรู้จักความพอประมาณและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	4.29	0.54	มาก
9. การเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเตรียมความพร้อมและรับมือกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้	4.42	0.54	มาก
10. การเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนใช้ความรู้ประกอบการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม	4.33	0.52	มาก
11. การเรียนรู้ช่วยปลูกฝังความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และคุณธรรมในการดำเนินชีวิต	4.58	0.50	มากที่สุด
12. นักเรียนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.40	0.49	มาก
13. นักเรียนสามารถวางแผนการใช้จ่ายและการออมได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น	4.60	0.49	มากที่สุด
14. นักเรียนสามารถเลือกบริโภคอย่างมีเหตุผลและรู้เท่าทันค่านิยมในสังคม	4.69	0.47	มากที่สุด
15. นักเรียนมีความมั่นใจในการแก้ปัญหาและตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ มากขึ้น	4.48	0.55	มาก
16. การทำกิจกรรมกลุ่มช่วยให้นักเรียนเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.60	0.54	มากที่สุด
17. นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมายมากขึ้น	4.73	0.45	มากที่สุด
18. การเรียนรู้ครั้งนี้ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.67	0.56	มากที่สุด
19. นักเรียนมีความสุข สนุก และมีความกระตือรือร้นในการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์มากขึ้น	4.69	0.47	มากที่สุด
20. โดยภาพรวม นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบนี้	4.50	0.51	มาก
เฉลี่ย	**4.46**	**0.55**	**มาก**

อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย 1) หลักการและแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) กระบวนการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ 4) การประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งศึกษาตามแนวคิดของ Joyce, Weil และ Calhoun (2015) บุญเลี้ยง ทุมทอง (2556) และทิศนา แขมมณี (2561) ร่วมกับการสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ตามแนวคิดของ Dewey (1938) Kolb (1984) และสุรางค์ โค้วตระกูล (2552) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ ตามแนวคิดของ ธนพร แย้มสุดา (2561) Cruthaka (2019) และ Lim et.al (2019) และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) สุเมธ ตันติเวชกุล (2552) และทิศนา แขมมณี (2559) จนทำให้ได้กระบวนการจัดการเรียนรู้ CESEP Model ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นสร้างประสบการณ์จริง (Concrete Experience) (2) ขั้นขยายและสร้างองค์ความรู้ (Elaboration of Knowledge) (3) ขั้นบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Integration) (4) ขั้นทดลองและปฏิบัติ (Experimentation) และ (5) ขั้นนำเสนอและประเมินผล (Presentation and Evaluation) ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบมีความสอดคล้องทั้งด้านหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ Eisner (1976) และ Joint Committee on Standards for Educational Evaluation (Madaus, Scriven & Stufflebeam, 1983) ที่เสนอว่าการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นแนวทางที่ช่วยตรวจสอบคุณภาพ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบก่อนนำไปใช้จริง อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา ศรีสุภาพ (2564) ที่พบว่ารูปแบบการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควรประกอบด้วยองค์ประกอบที่ชัดเจน ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และการวัดประเมินผล และผ่านการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับสูงมาก

2. ด้านทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า นักเรียนมีทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การลงมือปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการสะท้อนผลการเรียนรู้ร่วมกับการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางเศรษฐศาสตร์กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้ทักษะชีวิตด้านความมีเหตุผล ความพอประมาณ การมีภูมิคุ้มกัน การใช้ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรมพัฒนาขึ้นอย่างชัดเจน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Kolb (1984) ที่อธิบายว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์ช่วยให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ Dewey (1938) ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และการแก้ปัญหาในบริบทจริง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ ประเวศ วะสี (2550) สุเมธ ตันติเวชกุล (2552) และทิศนา แขมมณี (2559) ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ดำรงชีวิตด้วยความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขของความรู้และคุณธรรม อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา ศรีสุภาพ (2564) ที่พบว่ารูปแบบการพัฒนาลักษณะการดำรงชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผ่านการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับสูง

3. ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จากการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า โดยรวมมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ผ่านการลงมือปฏิบัติ การคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน และการสะท้อนผลการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบ มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น และตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ การเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์กับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันยังช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการดำรงชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ควบคู่กับความรู้และทักษะ ตลอดจนสอดคล้องกับแนวคิดของ รุ่งฤดี กล้าหาญ และคณะ (2558) ที่เห็นว่าความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีวินัย และการใฝ่เรียนรู้เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณพงศ์ ผาติวุฒินันท์, อุรสา พรหมทา และจำเนียร พลหาญ (2565) ที่พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ด้านความพึงพอใจ จากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าโดยรวม นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เรียนรู้จากสถานการณ์ใกล้ตัว แลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์และแก้ปัญหาร่วมกัน รวมทั้งสะท้อนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์ยังช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงองค์ความรู้กับการวางแผนการดำเนินชีวิต การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ส่งผลให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Barnard (1968) ที่อธิบายว่าการเปิดโอกาสให้บุคคลมีส่วนร่วม ได้รับการยอมรับและปฏิบัติงานในบรรยากาศที่เหมาะสม เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานหรือการเรียนรู้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งพบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม การเรียนรู้จากประสบการณ์และการประยุกต์ใช้ความรู้กับสถานการณ์จริง ช่วยส่งเสริมความสนใจ แรงจูงใจ และความพึงพอใจของผู้เรียนให้อยู่ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรศึกษาหลักการ ขั้นตอน และคู่มือของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้ เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ควรจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์จริง เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ การคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายควบคู่กับการประเมินผลตามสภาพจริง

1.3 ในระดับนโยบาย สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสนับสนุนให้ครูบูรณาการการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนสนับสนุนสื่อ แหล่งเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพครู และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้สามารถนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้และขยายผลในระดับสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนในระดับชั้นหรือบริบทของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน เพื่อศึกษาความเหมาะสมและการขยายผลของรูปแบบ

2.2 ควรศึกษาผลของรูปแบบที่มีต่อตัวแปรอื่น เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 ควรศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบในระยะยาว โดยเปรียบเทียบกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้อื่น และประยุกต์ใช้ร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลหรือสื่อการเรียนรู้ออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กฤษณพงศ์ ผาติวุฒินันท์, อุรสา พรหมทา และจำเนียร พลหาญ. (2565). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ.*วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. 7*(4), 199-217. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/view/258112

เจษฎา ศรีสุภาพ. (2564). รูปแบบการพัฒนาลักษณะการดำรงชีวิตอย่างพอเพียงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 5*(1), 214–221. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/soc-rmu/article/view/244394

ชลณา ทัศมาลี, วิชัย วงษ์ใหญ่, จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์ และศรุดา ชัยสุวรรณ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 12*(1), 10–20. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/ EDMKKU/article/view/56341

ทิศนา แขมมณี. (2559). *ถอดรหัสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนกระบวนการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทิศนา แขมมณี. (2561). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.* (พิมพ์ครั้งที่ 20). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนพร แย้มสุดา. (2561). การจัดการความรู้: เครื่องมือขับเคลื่อนสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้และองค์กรขีดสมรรถนะสูง. *วารสารแพทย์นาวี, 45*(1), 170-181. https://he01.tci- thaijo.org/index.php/nmdjournal/article/view/142810

ธิติมา ธาระพันธ์ และทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ. (2567). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระเศรษฐศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 18*(2), 148–158. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/rmuj/article/view/275061

วรรณิภา ภูไทย, อรพิณ ศิริสัมพันธ์ และบำรุง ชำนาญเรือ. (2565). การพัฒนาทักษะการตัดสินใจบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 7*(8), 201–215. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/ view/255520

บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2556). *ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้.* โรงพิมพ์ เอส.พริ้นติ้ง ไทย แฟคตอรี่.

ประเวศ วะสี. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย.* หมอชาวบ้าน.

รุ่งฤดี กล้าหาญ, ดวงเดือน ศาสตรภัทร และสายสมร เฉลยกิตติ. (2558). *การพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายของไทยในศตวรรษที่ 21.* สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2567). *ผลการประเมิน PISA 2022: บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.* สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย และมูลนิธิไร้ท์ ทู เพลย์. (2560). *ทักษะชีวิตรหัสครูศตวรรษที่ 21: การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตแห่งศตวรรษที่ 21.* สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา.* โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา.* กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) สำหรับผู้เรียน: ผลการศึกษาและแนวทางการพัฒนา.* สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี. (2566). *ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ประจำปีการศึกษา 2566.* สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *รายงานการติดตามความก้าวหน้าการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา.* สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สุพิชญ์ชญา เยี่ยงวิญญู. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้โครงงานคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล, 3*(2), 288–308. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/scaj/article/view/209288

สุเมธ ตันติเวชกุล. (2552). *เศรษฐกิจพอเพียง.* มูลนิธิชัยพัฒนา.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2552). *จิตวิทยาการศึกษา.* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรรัตน์ สิงห์โท และอรัญ ซุยกระเดื่อง. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานรายวิชาเศรษฐศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 15*(2), 113–124. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/rmuj/article/view/253337

Barnard, C. I. (1968). *The function of the executive.* Harvard University Press.

Cruthaka, C. (2019). The factor analysis of knowledge management process for public university lecturers in Bangkok. *Asian Journal of Education and Training. 5*(3), 403-407. https://ideas.repec.org/a/aoj/asjoet/v5y2019i3p403-407id927.html

Dewey, J. (1938). *Experience and education.* Macmillan.

Eisner, E. W. (1976). Educational connoisseurship and criticism: Their form and functions in educational evaluation. *The Journal of Aesthetic Education, 10*(3/4), 135-150. https://doi.org/10.2307/3332067

Joyce, B. R., Weil, M. & Calhoun, E. (2015). *Models of teaching.* (9th ed.). Pearson.

Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: experience as the source of learning and development.* Prentice Hall.

Lim, G., Shelley, A., & Heo, D. (2019). The regulation of learning and co-creation of new knowledge in mobile learning. *Knowledge Management & E-Learning, 11*(4), 449–484. https://doi.org/ 10.34105/j.kmel.2019.11.024

Madaus, F.F., Scriven, M. & Stufflebeam D.L. (1983). *The CIPP model for program evaluation.* Kluwer-Nijhoff Publishing.